

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 8) (Caerffili) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 8) (Caerffili) 2020.

Mark Drakeford
Y Prif Weinidog

8 Medi 2020

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) 2020 ("y prif Reoliadau").

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys y darperir ar ei chyfer yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p. 22) ("Deddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb i ddrafft gael ei osod a'i gymeradwyo fel y gellir gweithredu mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad a berir i iechyd pobl gan y coronafeirws. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod y cyfyngiadau sy'n cael eu gorfodi yn awr mewn perthynas ag ardal Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yn angenrheidiol ac yn gymesur fel ymateb iechyd y cyhoedd i'r bygythiad presennol a achosir gan y coronafeirws.

Rhaid i Weinidogion Cymru adolygu'r cyfyngiadau a'r gofynion a orfodir gan y Rheoliadau erbyn 24 Medi, ac o leiaf unwaith bob saith diwrnod ar ôl hynny.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Er bod y Rheoliadau yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a Siarter Hawliau Sylfaenol Ewrop, mae'r Llywodraeth yn credu bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaeniad clefydau heintus a/neu y caniateir yr ymyrraeth gan fod nod dilys i'r ymyrraeth honno, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae'r Llywodraeth hefyd yn credu bod y Rheoliadau yn gymesur.

Mae pob un o'r rhain yn hawliau amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os yw hynny'n angenrheidiol mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid i bob cyfyngiad a gofyniad o'r fath gael eu cyfiawnhau ar y sail bod iddynt nod dilys, sef diogelu iechyd y cyhoedd, a'u bod yn gymesur. Mae parhau i addasu'r gofynion a wnaed drwy'r Rheoliadau gwreiddiol yn ymateb cymesur. Mae'r darpariaethau hyn yn cydbwysu'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a achosir gan y coronafeirws â'r angen i gynnal hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n dal i fod yn gymesur â'r angen i atal cyfradd drosglwyddo'r coronafeirws rhag cynyddu, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol.

Mae'r Rheoliadau'n gosod cyfyngiadau a gofynion mewn perthynas ag ardal diogelu iechyd leol, sydd at ddibenion y prif Reoliadau yn golygu ardal Bwrdeistref Sirol Caerffili, sef yn benodol wahardd gadael yr ardal neu aros i ffwrdd o'r ardal neu fynd iddi heb esgus rhesymol; darparu nad oes unrhyw aelwyd o fewn yr ardal yn cael ei thrin fel rhan o aelwyd estynedig a gwahardd aelwydydd o'r fath rhag ffurfio aelwydydd estynedig; a'i gwneud yn ofynnol i orchuddion wyneb gael eu gwisgo mewn mangreoedd agored, yn amodol ar esemptiadau ac eithriadau. Bydd, neu gall,

y cyfyngiadau a'r gofynion hyn gyffwrdd â hawliau o dan Erthygl 8 (yr hawl i barch am y teulu a bywyd preifat); Erthygl 9 (rhyddid crefydd, cydwybod a chred); Erthygl 11 (rhyddid gwybodaeth); Erthygl 14 (gwahardd gwahaniaethu) ac Erthygl 1 o'r Protocol Cyntaf (Diogelu Eiddo). Mae Gweinidogion Cymru o'r farn y gellir cyfiawnhau'r ymyrraeth, i'r graddau bod y cyfyngiadau a'r gofynion a orfodir gan y Rheoliadau yn ymwneud â'r hawliau hynny neu'n ymyrryd arnynt, gan fod yr ymyrraeth yn anelu at y nod dilys i ddarparu ymateb iechyd y cyhoedd i'r bygythiad a berir gan yr achosion cynyddol o'r coronafeirws a'i ledaeniad ym Mwrdeistref Sirol Caerffili, a'i bod yn gymesur i'r nod hwnnw. Mae'r gofynion i beidio â gadael yr ardal neu fynd iddi yn ddarostyngedig i esgus rhesymol gan berson i wneud hynny, sy'n cynnwys gallu defnyddio gwasanaethau hanfodol a gwasanaethau cyhoeddus a darparu gofal i bobl sy'n agored i niwed. Mae'r gofyniad i wisgo gorchudd wyneb mewn mangreoedd agored yn ddarostyngedig i nifer o esemptiadau ac eithriadau. Yn ychwanegol, rhaid i Weinidogion Cymru, erbyn 24 Medi, adolygu'r angen am y cyfyngiadau a'r gofynion a osodir gan y Rheoliadau a'u cymesuredd o ran yr hyn y maent yn ceisio ei gyflawni, a'u hadolygu o leiaf unwaith bob saith diwrnod ar ôl y dyddiad hwnnw.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Gwneir y Rheoliadau o dan adrannau 45C(1) a (3)(c), 45F(2) a 45P o Ddeddf 1984.

Mae rhagor o wybodaeth am y pwerau hyn ar gael yn y Memorandwm Esboniadol i'r prif Reoliadau.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Cafodd y prif Reoliadau eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd o ganlyniad i fynychder a lledaeniad coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2).

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio'r prif Reoliadau i gyflwyno cyfyngiadau mewn perthynas ag 'ardal diogelu iechyd leol', a rhoi'r cyfyngiadau hynny ar waith yn ardal Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili. Effaith hyn yw:

- darparu na chaiff unrhyw aelwyd o fewn yr ardal gael ei thrin fel pe bai'n rhan o aelwyd estynedig a gwaherddir aelwydydd rhag ffurfio aelwydydd estynedig;
- gwahardd personau sy'n byw yn yr ardal rhag gadael yr ardal neu aros i ffwrdd o'r ardal heb esgus rhesymol;
- ei gwneud yn ofynnol i drigolion yr ardal weithio gartref, oni bai nad yw'n rhesymol ymarferol iddynt wneud hynny;
- gwahardd pobl o'r tu allan i'r ardal rhag mynd i'r ardal heb esgus rhesymol;
- ei gwneud yn ofynnol i bobl yn yr ardal wisgo gorchudd wyneb (yn ddarostyngedig i rai esemptiadau ac eithriadau) os ydynt mewn mangreoedd agored;

- ei gwneud yn ofynnol i'r cyfyngiadau a'r gofynion sy'n cael eu cyflwyno gan y diwygiadau hyn ar gyfer ardal Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili gael eu hadolygu ar 24 Medi neu cyn y dyddiad hwnnw, ac o leiaf unwaith bob saith diwrnod ar ôl hynny.

Daw'r Rheoliadau i rym am 6.00 p.m. ar 8 Medi 2020.

Mae'n hollbwysig cymryd pob mesur rhesymol i gyfyngu ar drosglwyddo'r coronafeirws. Cafodd y coronafeirws ei ddatgan yn Argyfwng Iechyd y Cyhoedd o Bryder Rhyngwladol ar 30 Ionawr 2020 gan Sefydliad Iechyd y Byd, a chymerir camau ledled y byd i gyfyngu ar ei drosglwyddo. Asesiad Prif Swyddog Meddygol Cymru, ar y cyd â'r Prif Swyddogion Meddygol eraill ar draws y DU, o hyd yw bod y risgiau i iechyd y cyhoedd sy'n deillio o'r coronafeirws yn uchel.

Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod cyflwyno'r gofynion a'r cyfyngiadau mewn perthynas ag ardal Bwrdeistref Sirol Caerffili drwy wneud y diwygiadau i'r prif Reoliadau yn gymesur â'r hyn y mae'r prif Reoliadau'n ceisio ei gyflawni, sef ymateb i fygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.

5. Ymgynghori

O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n codi o'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd y cyhoedd brys, ni fu ymgynghoriad cyhoeddus mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

Yn ehangach, cafodd unigolion a busnesau wybod am y cyfyngiadau yn y Rheoliadau gwreiddiol drwy ddarllediadau gwybodaeth gyhoeddus parhaus ar raddfa fawr ledled y DU, gan gynnwys gan Brif Swyddog Meddygol Cymru, Prif Weinidog Cymru a Phrif Weinidog y DU. Wrth wneud y Rheoliadau yr wythnos yma fe fu trafodaethau rheolaidd ag Iechyd Cyhoeddus Cymru, yr awdurdod lleol a chyrrff y GIG ar gyfer ardal Caerffili.

Mae'r Prif Weinidog, ynghyd â Gweinidogion eraill a Llywodraeth Cymru, wedi parhau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i unigolion a busnesau gydol y newidiadau dilynol i'r Rheoliadau. Rhoddodd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol wybod i Aelodau'r Senedd, mewn datganiad ysgrifenedig a gyhoeddwyd yn ystod prynhawn 7 Medi, o'r bwriad i osod y cyfyngiadau a gyflawnir drwy'r Rheoliadau a wneir heddiw. Cafodd y newidiadau arfaethedig hyn gyhoedduswydd eang wedyn gan y cyfryngau.

6. Asesiad effaith rheoleiddiol ac asesiadau eraill

Ni luniwyd asesiad effaith rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd yr angen i'w rhoi ar waith ar fyrder fel rhan o'r ymateb parhaus i fygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.